

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 22.

Sreda, 16. marca 1932.

Leto VII.

Za svetovni mir.

Oklic Socialistične delavske interna-
cionalne.

Uprava socialistične internacio-
nale je izdala oklic na delavstvo
vsega sveta, v katerem naglašajo zla-
sti naslednje:

Napad Japonske v vzhodni Aziji
je razvnel vojno furijo. Mandžurija,
ki so jo okupirale japonske čete, naj
postane »avtonomna republika«, lutka
v rokah japonskega imperializma.
In po ulicah milijonskega Šangaja
besne krvavi boji.

Dokler je Japonska prodirala v
Mandžurijo, velesile niso ničesar
ukrenile, da bi preprečile kršitev po-
godbe, ki jih je Japonska podpisala,
in tako prisilijo japonske osvobodil-
ce, da zapuste kitajsko ozemlje, ki
so ga protipravno zasedli.

Šele obkoljevanje Šangaja in
Nankinga je zbudilo kapitalistične
vlade. Toda tudi sedaj, ko se boje
za svoje lastne privilegije na Kitaj-
skem, se ne odločijo za učinkovite
pomočke. Namesto tega one še ved-
no dobavljajo Japonski municijo in
mirno poslušajo, da japonski dele-
gati govore lažnjive miroljubne go-
vore na konferenci za razorožitev.

Pod utiskom svetovnega javnega
mnenja, socialističnega proletariata,
kitajskih delegatov, je bil svet Dru-
štva narodov prisiljen, da skliče iz-
redno sejo Društva narodov, ki naj
se bavi z vojno na daljnem vzhodu.
Ali sedaj ni nade, da ne bo skupščina
Društva narodov nudila enako
bedno sliko onemoglosti, kakor jo je
nutil svet Društva narodov.

Mlačno ravnanje Društva naro-
dov ob početku spora je opogumilo
japonski imperializem, ki noče pri-
poznati ovir za svoje zasnovane ve-
like načrte. On vodi še dalje zavoje-
valni pohod proti Kitajski. Zaradi
tega je graja japonskega imperia-
lizma, ki je pričel vojno, ne da bi bil
le poizkušal spor rešiti potem raz-
sodišča, najprimitivnejša dolžnost
Društva narodov, najmanj, kar se
more zahtevati od podpisnikov pak-
ta o odpravi vojne, pakta, ki se ga je
splošno tako mnogo povečevalo ob
sklenitvi!

Nimamo nikakršnih iluzij o impe-
rialističnih silah, ki brezpravno za-
sedajo kitajsko zemljo, ali pravijo,
da branijo svoje »interese na Kitaj-
skem«. Mi vemo, da vojna na vzhodu,
kjer se spoprijemljejo kapitali-
stični interesi vseh velikih sil, more
izzvati prej ali slej nov svetovni po-
žar; da nam po svetovni vojni
Atlantskega oceana preti svetovna
vojna Tihega oceana. Naša naloga
je, da storimo vse, da človeško civil-
izacijo obvarujemo pred to neiz-
merno nesrečo.

Zaraditega predvsem zahtevamo:
Proglasitev Japonske kot napada-
dalca! Da se takoj ustavi vsa do-
bavljanja municije in dajanje kredi-
tov Japonski!

Porabiti se morajo vsi gospodar-
ski in finančni pomočki, da se Ja-
ponsko prisili k ustavitvi osvojeval-
ne vojne!

Nepriiznanje vsega onega, kar je
Japonska na Kitajskem osvojila, če-
prav bi to bilo pogodbeno dogovor-
jeno pod pritiskom na Kitajsko!

Delavci vseh dežel se potrudijo,
da se izpolnijo ti pogoji. Oni ne bo-
do dopuščali, da bi kapitalistične
vlade sodelovale z japonskim impe-
rializmom ali da iz ozadja pomagajo
pripravljeni bodočo svetovno vojno.
Oni se bore proti japonskemu in pro-
ti svetovnemu imperializmu!

Po »Radn. Nov.«, Beograd.

Ponovna volitev predsednika nemške republike.

Hindenburg je dobil okoli 168.000 glasov premalo za absolutno večino.

Rezultat volitev predsednika nem-
ške republike dne 13. t. m.:

Veljavno oddanih je bilo 37 mili-
jonov 660.277 glasov. Dobili so kan-
didati za predsedniško mesto gla-
sov:

Hindenburg	18.661.736
Hitler	11.338.571
Thälmann	4.982.079

Druge glasove sta dobila ostala
dva kandidata, nekaj je bilo cep-
ljenih.

Hindenburgu manjka torej do ab-
solutne večine okoli 168.000 glasov.

Druge volitve se bodo vršile dne
10. aprila t. l. in takrat bo za izvo-
litev zadostovala relativna večina.

Rezultat nemških volitev je na-
šel v inozemstvu razmeroma ugo-

den utis. Francoski »Populaire« pravi,
da je ljudski val v Nemčiji zavr-
nil Hitlerjevo demagoško. Izid vo-
litev prinaša veliko olajšanje v med-
narodni politični situaciji in Nemčija
je lahko sigurna, da bo sedaj povsod
naletela na večjo ustrežljivost kakor
pa pred volitvami.

Volitve v pruski deželni zbor.

V mesecu aprilu, najbrže dne 17.,
se bodo vršile volitve v pruski dežel-
ni zbor, ki so politično silno veli-
kega pomena. Prusija je največja
nemška dežela; predsednik nje vla-
de je socialni demokrat Braun, ki
je trn v peti nemške veleindustrije
in fašistov.

Zadnji dan obratovanja na Jesenicah.

Jesenice, 14. marca 1932.

Zadnji dan obratovanja pridnih
rok poteče v torek ob polnoči dne 15.
marca. Vsi obrati bodo ustavljeni, le
čuvajška služba in varnostne straže
ostanejo še, vse drugo se ustavi po-
polnoma na Jesenicah in Javorniku.
Kljub vsemu prizadevanju vseh čini-
teljev se ni dalo preprečiti to, česar
je delavstvo najmanj sedaj pričako-
valo. Kreditna zadeva podjetja še
vedno ni rešena do tega trenutka,
ko to pišemo; vendar postoji upa-
nje, da do tega pride v tekočem ted-
nu, bo pa prepozno, ker bodo obrati
med tem že ustavljeni. Kar bi se bilo
dalo s hitrimi ukrepi preprečiti, je
nastopilo kot posledica vsled zavla-
čevanja kreditne zadeve. Vsekakor
postoji upanje, da se bo pričelo v te-
ku enega meseca, morda še poprej,
vendar zopet obratovati, morda sicer
s skrajšanim delovnim časom ali pa
polno, ako bodo razne zadeve za ko-
rist domače industrije vendar reše-
ne, osebno vprašanje omejitve uvoza
raznega železa, ki se v zadostni mno-
žini izdeluje doma.

Glavno vprašanje tvori za jeseni-
ško delavstvo sedaj vprašanje, kako
prehraniti toliko število brezposelnih
delavcev in družinskih članov, ker so

že dosedaj skoraj vsa sredstva po
večini izčrpana. Savez Metalških
Radnika Jugoslavije, podružnica Je-
senice, je napravil vlogo na krajevno
bratovsko skladišnico in dal ini-
cijativo za zasilno prehrano, kar je
krajevni odbor potom izredne seje
v načelu osvojil, da se dobi dolgo-
ročno posojilo v znesku 500.000 Din,
katerega bi delavstvo in podjetje pa-
ritetno vrnilo.

O vseh ostalih vprašanjih ne mo-
remo poročati danes, ker je odvis-
no mnogo, kako se bodo nekatera
vprašanja rešila med delavstvom in
podjetjem, ker od tega zavisi tudi
red in mir med delavstvom. Toza-
devno so bili zaupniki Saveza Metal-
skih Radnika Jugoslavije v soboto,
dne 12. marca t. l. v Ljubljani na raz-
govorih z upravnim svetom, kjer pa
ni prišlo do končnega sporazuma. Ta
redukcija bo tudi pokazala, kako trd-
no je zgrajena trdnjava jeseniške ko-
vinarske organizacije; če jo bodo čla-
ni prenesli in prestali, tedaj je ob-
stoj za bodoče čase i organizacije i
kolektivnih pravic zajamčen. Kovi-
narji na Jesenicah, čuvajte sedaj
svojo solidarnost in pomagajte si
medsebojno, ker le v slogi je ne-
zlomljiva moč.

Svet je žrtev vojne industrije.

Zlo torej poznamo.

Mednarodna strokovna interna-
cionalna konstatira, da so odgovorni
poslanci na tribunah parlamentov
izjavljali, ne da bi kdo ugovarjal, da
je vojna na daljnem vzhodu, kakor
nekatero vojno v zadnjem času, do-
bro pripravljena in posrečena »ak-
cija« dobaviteljev vojnega materija-
la. Kitajci in Japonci, kakor tudi vsi
drugi narodi, imajo enega skupnega
sovražnika: oboroževalno industrijo!

Posredovanje za mir na vzhodu je
zaraditega tako težko, ker ima ta
industrija prevelik vpliv v deželah,
ki bi lahko sicer odločevale. Posre-
dovanje bo uspelo, ko se zbudi vest
sveta.

Kitajci in Japonci res nimajo do-
volj tovarn za vojni material. Priza-
deta industrija pa bo prejela za to
uslugo visoke dividende.

Borba za zvišanje avstrijskega sklada za preskrbo rudarjev

Odbor za socialno upravo v av-
strijskem parlamentu je sklenil zvi-
šati prispevke za preskrbo rudarjev
v dvojni izmeri. V imenu alpske
montanske družbe je poslanec Wer-
ner vložil proti sklepu protest in re-
kel, da se prispevki na rudo ne sme-
jo zvišati, marveč, da naj se prispe-
vek na premog še več zviša. V in-

teresu, da se rešijo pokojnine rudar-
jev, je nato predlagal poslanec S.
Stein, da naj se vsaj najame poso-
jilo, da se ne bodo utrjavale pokoj-
nine rudarjem. V parlamentu je pa
bil proti glasovom socialističnih po-
slancev sprejet predlog Heimatblocka
oziroma alpske montanske družbe.

Morilca Tonija Schlegla, Mijo
Babič in Ivan Pospisil, sta bila v
Beogradu obsojena in contumaciam
na smrt na vešalih.

Samomor kapitalista Ivara Kreugerja.

Ustanovitelj užigaličnega trusta.

Ivar Kreuger je bil po poklicu ci-
vilni inženier. Prišedši iz Amerike se
je 52 letni mož ustrelil v Parizu.
Kreuger je bil iznajdljiv finančnik.
Po vojni je bilo gospodarstvo zrah-
ljano in zlasti male države so rabile
denar, ki ga jim je Kreuger preskr-
bel proti prepustitvi eksploatacije
užigalic. Dajal je razmeroma ne
drage kredite. Izvrševal je ogromne
transakcije. Franciji je preskrbel 75
milijonov dolarjev, ki so že vrnje-
ni. Nemčiji je 1925 izposloval 125 mi-
lijonov dolarjev posojila. Manjša za-
kupna posojila je preskrbel za Jugos-
lavijo, Poljsko, Rumunijo, Letsko in
južne ameriške republike. Ustanovil
je gradbeno družbo Kreuger & Toll.
Po smrti svojega očeta pa je pre-
vzel vodstvo majhne tovarne za užig-
galice, ki je z drugimi vred trpela
zaradi nadprodukcije in konkurence.
Izvedel je združitev švedskih tovarn
in potem prodiral na svetovni trg
od 1913 dalje. Podjetje ni imelo sred-
stev, zato so ga financirale ameriške
banke pri vseh posojilih, tako Nem-
čiji, Nizozemski, Belgiji, Angliji, Švi-
ci itd.

Užigalični koncern ima svoja pod-
jetja v 35 deželah in 150 tovarn. V
dvanajstih deželah preskrbuje z užig-
galicami do 80 odstotkov, v sedmih
deželah nad 50 odstotkov. Po stro-
kovnjaški sodbi je pod kontrolo kon-
cerna 75 do 80 odstotkov svetovne
produkcije.

Kreuger je izvajal silno komplici-
ran gospodarski sistem. To je bila
prva težkoča. Vsaka kriza v tej ali
oni deželi je prizadejala škodo tudi
koncernu, kjer je bil angažiran. Pa-
dec angleškega funta, padec nordijs-
skih deviz, čeprav se je Kreuger bo-
ril proti posledicam. Zadnjo bilanco
so prav kritično pregledali, delnice
in obligacije, ki so notirale na vseh
borzah, so nazadovale, dokler je bil
ogrožen tudi ogromni kapital.

Ni še mogoče danes govoriti o
krizi tega ogromnega koncerna, ker
se mora še dobiti jasno sliko o
vsem gospodarstvu. Veliki uspehi v
užigalični industriji so nedavno napo-
tili koncern, da je hotel raztegniti
svoje delovanje tudi na druge pa-
noge gospodarstva. Nakupil je velike
rudnike v Evropi, ustanavljal celu-
lozno industrijo, kemično industrijo
in osvojil si je večino v tovarni za
telefone Ericsson v Stockholmu, ho-
teč ustanoviti svetovni trust za tele-
fonske naprave. Kreuger je menda
postal truden, naveličal se je tega
težkega boja in se ustrelil.

Oboroženje in mili- tarizem v Rusiji.

Po sovjetskoruskih podatkih na
konferenci v Ženevi ima Rusija se-
daj 504.303 vojakov, dalje 28.658 zra-
koplovnega moštva in 29.039 mož
vojne mornarice. Častnikov ima Ru-
sija 37.700. Druge vojaške formira-
ne organizacije štejejo 62.510 mož,
tako, da znašajo celotno vojaške si-
le 662.210 mož. V resnici pa utegnejo
te vojaške sile biti še znatno večje.
Letal ima Rusija 750, vojna morna-
rica šteje 3 linijske ladje, 2 križarki,
17 torpednih ladij, 16 podmornikov
itd. Poleg tega ima še takozvano
Wranglovo flotovje v Črnem morju,
ki šteje 15 ladij. V vojaške svrhe iz-
da Rusija na leto 1290 milijonov
rubljev, to je nad 26 milijard dinar-
jev. Nobena država ne izda toliko
za militarizem.

Nekaj števil iz poročila obrtnega nadzornika.

Nepopolna statistika o bojih med delom in kapitalom.

Obrtno nadzorništvo (inspekcija dela) ima nalogo, da nadzira predvsem obrate, da so urejeni in opremljeni v zmislu zakonov o delavski zaščiti glede varnosti in higijene. S to nalogo v zvezi mora obrtno nadzorništvo voditi tudi pregled o socialnih pojavih: o nezgodah, o delavskih gibanjih, o socialnih razmerah itd. Poročilo je izšlo kar za tri leta skupaj, in sicer za 1928, 1929 in 1930.

Poročilo navaja:

Leta 1928 je bilo pregledanih 4995 podjetij s 150.000 delavci, s 426.000 k. s., 1929 je bilo pregledanih 4414 podjetij s 173.000 delavci in 435.000 k. s., 1930 pa 7149 podjetij s 139.000 delavci in 378.000 k. s. V vseh podjetjih je bilo 1928 ugotovljenih 6460 nedostatkov, 1929 5170 nedostatkov in 1930 9452 nedostatkov.

Nesreč je bilo v obratih l. 1928 8483, od teh 173 smrtnih, 1929 9955, od teh 758 smrtnih in 1930 9869, od teh 148 smrtnih.

Poročilo za l. 1928 ugotavlja, da se industrijske in obrtne delavnice izboljšujejo in da je bilo ustanovljenih mnogo podjetij. Za 1929 ugotavlja poročilo, da se pojavlja kriza. Delavska stanovanja v malih obratih nikakor ne odgovarjajo obstoječim predpisom. Nadalje je bilo l. 1930 še mnogo delavstva neprijavljene v socialno zavarovanje v zetski, moravski in vardarski banovini. Podjetja so se pričela ustavljati.

Zaposlitev delavstva kaže, da je bilo zelo mnogo mladoletnega delavstva v podjetjih (pod 14 let). Prav tako po poročilu 1928 ni bilo urejeno vajeniško vprašanje. Tudi uvedba nadurnega dela ni bila vedno prijavljena, kar je dalo povod pritožbam na inspekcijo dela. Tudi za 1929 javljajo vse inspekcije dela, da so v podjetjih zaposleni delavci in vajenci pod 14 leti. Posebej v ljubljanski in mariborski oblasti je bilo ugotovljeno mnogo zlorab vajencev. Poročilo 1930 nadalje ugotavlja, da je bilo protizakonito zaposlovanje mladoletnih delavcev, prav tako zaposlovanje žensk ponoči konstatirano v vseh banovinah. V nekaterih banovinah redni delovni čas ni vzdržan, posebno v primorski, moravski banovini in v Beogradu.

Poročilo 1928 navaja, da so bile razmere slabe. V letu 1929 se je deloma položaj izboljšal. V letu 1930 pa je že nastopila industrijska kriza. Povsod v državi vlada pomanjkanje dela in delavstvo se klati po celi državi. Gibanje delavstva je bilo naslednje: leta 1928 je zahtevalo po-

višanje plač delavstvo v 49 obratih, pri tem je bilo zainteresiranih 6607 delavcev. Toda samo v štirih podjetjih je delavstvu uspelo izvojevati uspeh. Leta 1929 se je število delavskih gibanj za izboljšanje gmotnih razmer zmanjšalo na 10 obratov z 2583 delavci. Popoln uspeh pa je delavstvo doseglo samo v enem obratu. Naslednje leto je bilo delavskih gibanj v 9 obratih, toda z 9222 delavci. Uspeh je doseglo delavstvo v dveh obratih popoln, v ostalih pa le deloma ali nič.

Štrajkov je bilo 1928 zabeleženih v celi državi v 44 podjetjih s 5618 delavci. Pri tem je bilo izgubljenih nad 100.000 delovnih dni in je delavstvo v tem času izgubilo na mezdah 5,8 milijonov Din. Največje je bilo leta 1928 stavkovno gibanje v hrvaški tekstilni industriji, nadalje v Sloveniji v industriji kamna, stekla itd. Leta 1929 je bilo zabeleženih 13 štrajkov v prav velikih obratih. Pri tem je 2246 delavcev izgubilo okoli 13.000 delovnih dni v vsoti 0,6 milijona Din. Leta 1930 je stavkovno gibanje naraslo in je prišlo do stavke v 16 obratih s 4879 delavci, ki so iz-

gubili skoro 50.000 delovnih dni in 1,46 milijona Din.

Število parnih kotlov v celi državi je znašalo leta 1928 8806 s površino 239 milj. kv. metrov, leta 1929 je naraslo na 9071 s površino 278,3 milj. kv. metrov. Koncem leta 1930 pa sta bila v celi državi 9502 parna kotla s površino 298,6 milj. kv. metrov.

*

Ta kratki pregled nam daje le površno sliko. Poročilo bi bilo treba temeljito obdelati s socialne strani, ker poročilo podaja le suhoparne številke v premajhnem obsegu, ker je inspekcija dela premalo izvedena tudi zaradi prepričlega oboja.

Senator Gustav Habrman je obolel. Socialni demokrat Habrman, član čehoslovaškega senata, je nevarno obolel za sladkorno boleznijo. Habrman je v 68. letu starosti, vendar se mu zdravje vrača in zdravniki upajo, da v kratkem okreva.

Volitve v dunajski občinski in deželni svet so razpisane za 24. aprila.

Anketa predstavnikov kovinarskega delavstva in industrije Dravske banovine.

Delavska zbornica za Dravsko banovino je sklicala na inicijativo Saveza Metal-skih Radnika Jugoslavije anketo zastopnikov kovinarskega delavstva in zastopnikov podjetij kovinske industrije za Dravsko banovino, katera se je vršila v nedeljo, dne 13. marca 1932 v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani dopoldne od 9. do 1. ure popoldne. Navzoči so bili delavski delegati železne industrije kakor tudi predstavniki podjetij, v kolikor niso nekatera podjetja podala o stanju svoja poročila pismeno. Navzoči so bili tudi zastopnik Ministra trgovine in industrije gospod Ivan Mohorič, dalje narodni poslanec Pavelič, zastopnik kraljeve banske uprave in generalni tajnik Zveze industrijcev. Anketa je predsedoval tajnik zbornice sodrug Filip Uratnik. Kakor je posneti iz poročila delegata SMRJ s. Jerama o zaposlitvi in brezposelnosti, je stanje kovinarskega delavstva porazno. Ni niti enega obrata, ki ne bi bil reducirala delavstva, odnosno, da ne bi delali s skrajšanim delovnim časom.

Te razmere so seveda neznošne in zato je ta anketa podvzela tudi inicijativo za to, da absorbira Delavska zbornica razne stvarne predloge in jih v obliki skupnih vprašanj industrije in delavstva in skupne potrebe formulira v enotno resolucijo, katera bo poslana na vsa merodajna mesta, da se ukine to zlo, ki se s hitrimi ukrepi zamore preprečiti.

Anketa je osvojila tudi protest proti črtanju enega milijona Din iz proračuna Kraljeve banske uprave, ki naj bi bil votiran za ravnotežje pokojninskega zavarovanja članov Bratovskih skladnic. To črtanje se mora popraviti v Beogradu, kajti pokojninsko zavarovanje rudarjev je dobesedno pred popolnim polomom vsled krize in odpustov ter ustavitve raznih obratov, dočim izdatki za nove upokojece naraščajo dnevno.

Isto se je zahtevalo na anketi, naj se povzra davek na promet od 1,76 na 2 odstotka, kar bi zneslo okoli sto milijonov dohodkov v celi državi, ta znesek pa naj bi se uporabil za brezposelnost.

Potrebno bo tudi, da vse delavstvo zahteva od vlade, da se izda naredba, da morajo vsa podjetja od svojih čistih dohodkov vsako leto votirati 1 ali 2 odstotka za fond brezposelnih, kar bi tudi dalo velike vsote in riziko delavstva razbremenilo za slučaj brezposelnosti. Preskrba za brezposelno delavstvo mora brigati vse kroge in ne gre, da bi delavstvo, pahnjeno v brezposelnost, ostalo brez vsakih sredstev.

Popoldne se je vršila seja delegatov vseh podružnic SMRJ iz Dravske banovine, na kateri se je razpravljalo o notranjih vprašanjih organizacije. Težka mora krize je stavila tudi organizirane kovinarje v izredno naporno situacijo. Na tej seji so poročali člani centralne uprave o sklepni plenarni v pogledu reda za bodoče v izplačevanju raznih podpor, odnosno pravičnega štetja članske dobe, v čemer je dosedaj postojalo mnogo napačnih tolmačenj pravilnika. Dalje se je poročalo tudi, da je nadomestil dosedanjega centralnega tajnika sodrug Bračinca s. Krekič. Sklenilo se je tudi, da vsled odpotovanja s. Vrankarja, kateri prevzame mesto oblastnega tajnika za Srbijo in Vojvodino, prevzame začasno tajništvo v Dravski banovini s. Jeram z Jelenic.

Z nezlomljivo voljo graditi dalje kljub vsem težkim časom organizacijo kovinarjev in spraviti vse delavstvo do spoznanja, da je potrebno biti organiziran, je bil zaključek te seje. Z novimi silami naprej, bodi geslo tudi vseh onih zaupnikov, kateri niso bili navzoči in tudi vseh dosedanjih članov in članic. Za vsako zimo pride pomlad, brez žrtev ni zmage in ne uspehov, zato krepko naprej gradimo svojo trdnjavo.

Izkoristite ugoden nakup ostankov v TEKSTIL-BAZARJU v Mariboru / Ostanki, meter po Din 6—, 7—, 8—, 9— in 10—.

Doma in po svetu.

Redukcija rodbinskih doklad drž. nameščencem. Te dni je izšla nova uredba o draginskih dokladah državnih uslužbencev, s katero so bile znatno znižane dosedanje draginske doklade vsem uslužbencem. Zlasti hudo so prizadeti s to redukcijo tudi nižji uslužbenci, ki so že dosedaj prejemali skrajno nizke plače in rodbinske doklade.

Stavka na Poljskem in »Slovenec« doslednost. »Slovenec« je 9. t. m. poročal o nameravani splošni delavski protestni stavki na Poljskem radi poslabšanja socialnega zavarovanja, o čemer smo že tudi mi v zadnji številki poročali, in je napisal dobesedno to-le modrost: »Prispevki obeh skupin so na Poljskem zelo znatni in jih vsled velike krize niti delavstvo, niti podjetniki niso več mogli plačevati. V znak protesta proti tej nesocialni odredbi vlade, so poljske delavske strokovne organizacije sklenile vprizoriti 16. marca enodnevno splošno protestno stavko.« — Torej, v znamenju znanega reka: »naj bo volk sit in koza cela.« Drugače seveda ni kazalo: podjetnikom se ne kaže zameriti, zato je treba malo posekundirati o gospodarski krizi in previsokih prispevkih za socialno zavarovanje, delavce pa je tudi treba prepričati, kako so mu pri srcu in jim napraviti mal poklon, zato se je treba zgražati nad nesocialno odredbo. Ampak kje je doslednost? Če so prispevki res krivično previsoki, potem njih regulacija ni nesocialna odredba, če pa je protest delavcev upravičen, potem je pa reforma socialnega zavarovanja neupravičena. Ali eno ali drugo! Oboje hkrati ne more biti. Malo več doslednosti in vestnosti bi se »Slovenec« pri svojem poročanju že lahko navadil. Sicer smo pa teh metod v gotovem časopisju že vajeni, ker so v uporabi že vsa zadnja leta, odkar se vrši gonja proti obstoječemu socialnemu zavarovanju.

Dr. Baltič, ki je bil veliki župan v Ljubljani, upokojejen.

Vojna s strupenimi plini. O strupenih plinih v vojni pišejo razni listi nekaj časa in o maskah proti strupenim plinom. Grozote take vojne slikajo in opisujejo plinske maske. Utis dobimo, da reklamo dela — vojna industrija, ki hoče zopet na debelo zaslužiti s tem — vojnim materialom. Kaj so pravzaprav plinske maske kot obrambno sredstvo? Plinske maske imajo pomen za četrto ali pol ure. Maska ne velja niti dvesto dinarjev, toda vsako uro rabi 30 litrov kisika, ki ga tudi nihče ne daje zastoni. Listi poročajo, da naj se ljudje poskrbijo ob napadu s plinom v tesno zadelane kleti ali pa rabijo maske. Pa tudi v kleti je potrebna velika količina kisika, da se zrak polni z njim. Iz tega je razvidno, da plinske maske za splošnost ne morejo priti v poštev. In vendar bo najbrže ta industrija po spretni reklamirani cvetela.

Potoška zijalka. Po znanstvenih razkritjih prof. Zidarja o znani jami »Potoška zijalka« v gornji savinjski dolini je dokazano, da je morje nekdanj segalo do Gornjega grada in do Luč. Ni izključeno, da so sedanji prebivalci v okolici Luč direktni potomci pračloveka, ki je nekdanj pre-

Angelo Cerkvenik:

ROSA.

(Povest.)

Ni vedela, niti kdaj, niti kako:

Kar nepričakovano je stala v vrstah ljudi, ki so bili bistveno nasprotni Bojanovim naziranjem in hotenjem. Najbolj pa je čudno, da so jo baš te večne debate s političnimi nasprotniki njenega moža dovedle tja, kamor je po svojem verovanju in hotenju že dolgo spadala.

Začela je prepričevati celo svojega moža, da je njegov boj za ideale nesmiseln, za ideale, ki so že davno izgubili celo blesek idealov.

A bilo je vse zaman.

Spoznati je morala, da politično pripadništvo največkrat ni stvar razuma in mirnega presojanja, marveč stvar neke nagonne sile, neke skoraj podzavestne moči, ki goni človeka do blaznosti v katerokoli smer. Doumela je, da služi pri političnem udejstvovanju povprečnega mozga intelekt le kot suženj nagona; vedela je, da ima nagon globoke in starodavne korenine, ki morejo na novo pognati, čeprav so deblo posekali. Razumela je, da so dognanja intelekta drobne, komaj nastajajoče koreninice, ki šele počasi spreminjajo ves zamotan sestav korenja...

Z Bojom ni mogla debatirati. Ni ga obsojala. Celo ljubila je ogenj, ki je gorel v njem, kajti zdel se ji je čist in mogočen, zdel se ji je — najprej — nesebičen, ki mu ni šlo ne za slavo, ne za kakšne druge dobičke. Zato mu ni rekla nikdar nobene

takšne besedice, ki bi mogla v njem vzbuditi sovražne in sovraštvo sorodne občutke.

Njeni nazori, njena politična orientacija — vse to ni ostalo brez vpliva na njuno medsebojno razmerje. Bojanova ljubezen do nje je jela pojemati (vsaj tako se mu je dozdevalo). Mnogokdaj je mislil na Tanjo, vedno pogostejše.

— Ne razumem, Rosa, kako moreš sodelovati z ljudmi, ki delajo v organizaciji, nasprotni do skrajnosti vsemu mojemu bistvu.

— Bojo, mož si! Praviš, da si se vedno boril za svobodo prepričanja in svobodo vesti, pa ne moreš razumeti, da hočem svobodno misliti, svobodno ljubiti, ne ukloniti se tvojemu prepričanju, ki je preslabotno, da bi moglo ustreči moji veri, mojemu hotenju!

— Ti se ne daš prepričati!

— Ne, Bojo! Hočem, da me prepričaš! Veruj, še tisti trenutek, ki ti bo uspelo pobiti moje argumente, še tisti trenutek, ko bo moč tvoje vere osvojila tudi moje srce, — bom izstopila iz organizacije, ki me je do danes edina mogla prepričati, da je njena pot prava pot.

Bojo je ni skušal prepričati. Bil je velik v veri, v ljubezni, v lastnostih, ki morejo ob nekih pogojih in v nekih okoliščinah napraviti iz — morebiti povprečnega človeka — voditelja, tvorca usodnih in nadvse pomembnih ustvaritev za življenje ljudstev in človeštva — sovražil pa je vsa dolgotrajna razpravljanja. Nagonsko jih je mrzil. Bojo ni bil omejen. Zagrizel se je s strastjo v svojo vero... Vedel je, da ni nobena vera tako ne-

zmotljiva in tako neovrgljiva, da bi človek o njej ne mogel debatirati dolge dneve in noči.

Tudi Rosa je to vedela. In Bog ve, če bi se bila uklonila njegovim še tako močnim in uspešnim argumentom. Najbrže ne.

— Notranja svoboda je edina možnost, Bojo, ki bo mogla danes, v dobi, ko religiozni formalizem mora propasti in dejansko že propada, tvoriti podstavo zakona in zakonskega življenja od jutri.

— Ne razumem, kaj je notranja svoboda.

— Ne razumeš? To je svoboda mišljenja, svoboda koristnega udejstvovanja, svoboda možnosti duševnega izživljanja obeh zakonov, svoboda, ki mora iti celo tako daleč, da strogo loči spolnost od ljubezni. Spolnost je specifično telesni užitek, medtem ko je ljubezen najvišja duševna vrednota, ki raste v istem razmerju, v katerem počasi propada telesni užitek spolnosti.

— Dovolj, dovolj, Rosa! Ubijaš me s tem seciranjem...

— Saj nisem sama kriva. Pogovor tako nese, okoliščine, ki naju trpinčijo.

— Mučiš me, Rosa!

— Ubogi moj Bojo! Veruj mi, ne delam namenoma. V poslednji dobi si tako bolan, ves nervozen. Ali bi ne bilo dobro, če bi šla na krajše potovanje? Ogledala bi si Bosno, Južno Srbijo, Beograd!

Bojo jo je pogledal. Iz oči mu je zasijal blesek nekdanjih dni; nekaj kakor sladka slutnja se je zalesketalo v njih.

bival v potoški zijalki. Ostala jim je mornarska kri. Ker pa nimajo več morja, se vozijo sedaj na splavih.

»Skromni« Hitler. Hitler je bil avstrijski častnik in ne dobiva pokojnine, ker je pobegnil v Nemčijo. Njegovo bivališče je Monakovo. Tam je založba listov in tiskovin nacionalnih socializmov. Od te založbe prejema Hitler 240.000 mark na leto (polovico dobička). Od stranke dobiva mesečno 1100 mark. Za shode in predavanja je prejel v minulem letu okoli 200.000 mark. Stranka mu tudi plačuje v Berlinu stanovanje 150 mark na dan. In sedaj, ko je postal še brunšviški vladni svetnik, prejema 5233 mark plače na leto in če se izkaže, da ni za rabo, lahko stopi v pokoj s pokojnino za 35 let službe. Hitler prejema potemtakem letno okoli šest milijonov dinarjev za svoje delo v interesu nemške veleindustrije, zlasti težke železne industrije.

To ni umor. V Berlinu so priredili v Spichern-Ringu boksanje. Bokač Sabotky je svojega tekmeča in bivšega klubskega tovariša Bölknerja kmalu pobil na tla, a ko se je slednji opotekajoč dvignil, ga je znova začel obdelovati z naročniki, dokler se Bölkner ni ponovno zgrudil. Ker se ni več zavedel, so ga odnesli iz ringa in je čez par minut izdihnil. Je li to sport? Vsaj proletarski sport bi to ne smel biti. Takle takozvani sport človekove duševnosti gotovo ne poplemeni, ampak jo posurovi, da je slabši ko žival. Vsako leto se par sto boksačev po svetu ubije v ringih.

Najpopularnejši človek na Poljskem. Poslanec Stronsky je v poljskem Sejmu pripovedoval o slededem dogodku: na gimnaziji v Stryju je neki profesor dal dijakom petega razreda nalogo z naslovom: »Najpopularnejši mož Poljske.« Profesor se je že na tistem veselil, kako bodo njegovi dijaki pisali slavospeve o šefu vlade, Pilsudskem, in kako bo on za to svojo patriotsko domisljico deležen najvišje pohvale. Ali našel se je med dijaki korajžni fant, ki največje narodove priljubljenosti ni priznal Pilsudskemu, temveč mučeniku iz brest-litovskih ječ, sivolasemu socialističnemu poslancu Liebermannu. To svojo smelost je moral dijak drago plačati: takoj so ga relegirali iz šole in ne sme študirati več na nobeni višji šoli na Poljskem. Fant pa radi tega ne obupava, ker so se zanj zavzeli krogi opozicije.

Zlorabe zavarovalnih družb tudi na Čehoslovaškem. V Olomucu je zavarovalnica »Humana« zavarovala svoje člane v svrhu ženitve opreme. Ves vplačan denar je šel v žepe zavarovalnih podjetnikov. Nad 17.000 oseb je oškodovanih za več ko 7 milijonov čeških kron.

Za sanacijo škodovih tovarn. Del evropskega časopisja je mnenja, da se bo večina francoskega posojila Čehoslovaški porabila za sanacijo škodovih tovarn v Plznu. Med vojno, in nekaj let po vojni, so Škodove tovarne bile polno zaposlene z orožno industrijo, ki pa je zadnja leta zelo popustila. Velik del tovarn se je preuredil na izdelovanje avtomobilov in poljedelskih strojev, za katere pa manjka dovolj odjemalcev in 30.000 delavcem grozi brezposelnost. Največ škodovih akcij ima orožna industrijska firma Schneider & Creuzot v Franciji, zato bo velik del francoskega posojila ostal kar v Parizu, samo prenesli ga bodo iz ene blagajne v drugo. Škodove tovarne bo prevzela nato čehoslovaška država.

Uspehi današnje pedagogike. V Lüttichu v Belgiji so sklenili fašistični dijaki, da bodo onemogočili najavljeno predavanje francoskega radikalnega poslanca in bivšega ministra Caillauxa. Ker se jim ni posrečilo vdreti v predavalno dvorano, so divjali v tamošnje evangelske cerkev, kjer so pastirja Hartmana, ki je ravno pridigal, s silo potegnili s prižnice in ga po tleh zvlekli na cesto ter mu zlomili nogo. — Na Dunaju so pa pri nedavnih kravalih na univerzi nacionalistični študenti par dijakov židovskega pokolenja, ki so se šteli med najboljše in najmarljivše slušatelje, tako nečloveško stopili in razmesarili, da jih še lastni svojci niso mogli prepoznati. Eden od njih ostane pohabljen za vse življenje. In profesorji še hvalijo nacionalno vneto takih vandalov.

Tri tisoč let pred Kr. roj. je bilo na vrhuncu svojega razvoja mesto, katerega razvaline je sedaj odkrila neka angleška odprava v peščenih pustinjah Iraka.

Atentat na nemškega poslaniškega tajnika v Moskvi. v Twardowskega, je bil pravzaprav namenjen

Slovenski delavci na jugu.

Drvar, v marcu 1932.

Novice iz našega kraja niso razveseljive. V tvornici celuloze se dela že skozi dva meseca samo po tri dni na teden. Te dni pa je vodstvo tovarne nalepilo oklice, v katerih sporoča delavstvu, da mu je odpovedana služba in da se mora izseliti iz tovarniških stanovanj najkasneje do 31. marca t. l. Tako bo ostalo brez dela in zaslužka okoli 700 delavcev in nameščencev. Več delavcev je že odpotovalo za zaslužkom ter jim je tovarna izplačala mezdo za šest tednov naprej, samo da čimprej izprazniijo stanovanja. Nameščence, ki takoj zapuste službe, plača družba za tri mesece vnapij. Na Šipadovi žagi in železnici se dela samo po šest ur na dan, pa tudi tukaj grozi ustavev dela. S skrbjo zre tukajšnje delavstvo v bodočnost.

poslaniku v. Dirksenu samemu. Artrirani atentator Stern je izpovedal, da je izvršil atentat dogovorno z nekim Vasiljevim po naročilu nekih krogov iz Poljske, ki bi bili radi z umorom nemškega poslanika izzvali diplomatski konflikt. Nekaj podobnega je bilo nedavno z afero člana češke delegacije v Moskvi.

Ljubši jim je komunizem kakor japonski jarem. Zunanje ministrstvo kitajske narodne vlade v Nankingu, je pred dobrim tednom sklenilo zopet vpostaviti normalne diplomatske odnose s sovjetsko vlado, ki so bili leta 1929. prekinjeni. Zadnje vesti pa poročajo, da je tudi plenarna konferenca stranke Kuomintang sklenila obnoviti diplomatske stike z Rusijo. Kitajski ministrski predsednik Wang je izjavil novinarjem, da kitajska vlada sedanjih japonskih predlogov ne more sprejeti. Vlada bo šele tedaj pripravljena z Japonijo, če bodo japonske čete iz Mandžurije in izpred Šanghaja odstranile. Za Kitajsko ne obstoji kako posebno mandžursko vprašanje, temveč problem v splošnosti: če Japonija ne odpokliče svojih čet iz Mandžurije, se bo Kitajska borila naprej. Zunanji minister Sung je svečano izjavil, da se bo Kitajska prej vrgla v naročje komunizmu, kakor pa, da bi se podvrgla japonskemu imperijalizmu. Če bo Kitajska v tem boju podlegla, bo Japonsko potegnili s seboj v prepad. On, minister, se bo sam kot revolucionar boril proti vsaki vladi, ki bi se odpovedala suverenim pravicam nad Mandžurijo in Šanghajem.

Japonska je poslala Kini nov ultimatum, s katerim zahteva, da se Kitajci umaknejo še za nadaljnjih pet milj. Na ta način bi jih Japonci najraje postopoma izrinili sploh popolnoma iz Kitajske.

Strahovit zločin se je izvršil na Westfalskem. Hči nekega kmeta v Papenburgu je svoje nezakonsko dete s pomočjo svojih dveh bratov živo v zemljo zakopala. Zdravniška preiskava je dognala, da se je otrok v grobu zadušil.

Za ogrlico kraljice Marije Antonijete so se spriji njeni sedanji lastniki, rodbina Bourboncev. Sestre in nečak Dona Jaimsa Bourbonskega si laste ogrlico vsak zase. Če ne pride do sporazuma, bo Pariz doživel nov proces o kraljičini ogrlici, kakor ga je svojčas opisal Aleksander Dumas v enem svojih romanov. Navedena ogrlica obstoji iz 45 velikih demantov in se ceni na več milijonov frankov.

Strahovit vihar, cyklon, je divjal prve dni t. m. nad francoskim kolonialnim otokom Reunionom. Zahteval je 86 smrtnih žrtev, 350 ljudi je bilo ranjenih, 3000 hiš je bilo porušeni. Neka železniška proga je bila v dolžini 70 km razdejana. Skoro polovica vsega prebivalstva je več ali manj oškodovana. Celotna škoda se ceni na 160 milijonov frankov.

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Maribor.

Okrožnica upravnika delavnic državnih železnic podrejenemu delavstvu. Upravnik delavnice drž. žel. je izdal to-le okrožnico: **Okrožnica štev. 21/32.** Gospod Generalni Inšpektor Celokupnega Saobračaja imel je na svojem zadnjem inspekcijskem potovanju priliko konstatirati žalosten slučaj, ki je stroge obsojbe vreden tembolj obstoječe splošne krize. Potoval je nek uslužbenec naše Radionice s prosto karto daleč v Dalma- samo zato, da si nabavi nekaj litrov vina za domačo potrebo. Ta resnično žalosten pojav v sedanjem težkem času je dal Gospodu Generalnemu Inšpektorju povoda obširne preiskave zadeve in sigurno bo to imele za dotično osebo dalekosežne posledice, ja morda za vso ostalo osebje, ker se ravno sedaj dela na novem pravilniku za vozne olajšave.

Razglašam to celokupnemu podrejenemu mi osebju v radionici z izrecnim naročilom, da si v bodoče nabavi proste karte za privatna potovanja le v resnično — (dokazno) — **nujnih slučajih,** trebovanja. Nabavljajočo osebo pa opozarjamo na brezpogojno potrebo **tehtne** utemeljitve trebovanj za izstavitev prostih kart, sicer bo Uprava v bodoče odklanjala vsako odgovornost za posledice, ki bi nastale iz tega naslova in nositi bi moral te le sleherni uslužbenec sam. Maribor, 6. februarja 1932. Upravnik Radionice: A. Jovič s. r. (Predstojeca okrožnica je točen prepis originala, ki je nabit na uradni deski. Op. ur.)

Občni zbor delavskega društva »Detoljub«. Minulo soboto se je ob napovedani uri vršil v društvenem lokalu občni zbor delavskega društva »Detoljub«, ki je nadvse lepo uspel. Po poročilu o društvenem delovanju v minulem letu, katerega je podal društveni predsednik S. Pelikan in ostali funkcionarji, je imel s. Pelikan globoko zasnovani referat o temi »Kaj zahtevam od svojega otroka«. Referent se je zlasti bavil z vprašanjem otroške vzgoje in pa v čem leži krivda, da nočejo biti otroci tako ubogljivi kot to marsikdaj zahtevajo starši. K besedi so se javili tudi številni delavski starši ter razpleтали svoje misli. Pri točki volitve je bil izvoljen nov društveni odbor, katerega tvorijo po večini dosedanjí odborniki. Toplo priporočamo delavskim staršem, da pošiljajo svoje otroke v to prepotrebno delavsko društvo ter da se tudi sami vključijo in pomagajo s tem k napredku idealnega stremeljenja za dobro vzgojo delavskega otroka.

Tiskovna pravda radi izjav morilca Mohorka. Meseca avgusta 1931 je objavil dnevnik »Slovenec« v dopisu o Mohorkovih zločinstvih tudi vest, da je pokojni morilec Rudolf Mohorko ukradel v Sobru svojemu prijatelju srebrno žensko uro ter jo podaril svoji ljubici, posestniški hčerki A. Š. Slednja je radi tega vložila tiskovno tožbo radi klevete proti takratnemu odgovornemu uredniku »Slovenca« dr. Alojziju Kuhariju, in se je vršila v petek, dne 11. t. m., v tej tožbi glavna razprava pred deželnim sodiščem v Ljubljani. Obtoženi urednik se nahaja sedaj v Beogradu in ni prišel k razpravi, ampak ga je zastopal njegov zagovornik, odvetnik dr. Natlačen, ki je trdil, da obtoženi ni mogel vložiti odgovora na tožbo, ker se je tozadevno pismo s priloženo tožbo na njegov naslov zgubilo, da se je tožnica tozadevno že poravnala z mariborskim urednikom »Slovenca« dr. Vatovcem in da ni imel namena tožiteljice žaliti. Ker pa je bil toženi že zaslišan pri policijski upravi v Beogradu in tam podal svoj zagovor, je sodišče vse predloge za preložitve razprave zavrnilo in prebrao samo potrebne ugotovitve iz kazenskega spisa proti Mohorku. Po poldrugurni razpravi je bil urednik »Slovenca« v smislu tožbe obsojen na Din 1200.— denarne kazni, Din 1000.— materialne odškodnine, v objavo sodbje na čelu lista »Slovenca« in povračilo stroškov. Toženi urednik pa je prijavil proti tej sodbi revizijo in priziv. Tožiteljica je zastopal pri razpravi g. dr. Reisman iz Maribora. Zagovornik Natlačen je predložil sodišču tudi neko poslovilno pismo pokojnega Mohorka, katero je baje pisal prejšnjo noč, preden se je obesil. Pismo je bilo zelo ganljive vsebine in v uprav poetično sestavljeno. Vendar v Mohorkovem spisu tega pisma ni bilo najti, toda zagovornik toženca je predložil tudi fotografijo originala pisma in predlagal preiskovalnega sodnika dr. Grmovška kot pričjo, da je Mohorko res takšno pismo pisal. Sodišče pa je tudi ta predlog zavrnilo kot nepotreben.

OBČNI ZBOR »SVOBODE«, PO-DRUŽNICA MARIBOR, se bo vršil v sredo, dne 16. t. m., ob 20. uri v predavalnici Delavske zbornice, Sodna ul. 9/II. Člani in prijatelji te delavske kulturne organizacije so vljudno vabljeni.

Boj pretirani najemnin. Širši akcijski odbor za pobiranje najemnin za stanovanja in poslovne lokale ima v sredo, dne 16. marca 1932 ob 18. uri važen sestanek v

prostorih Nabavljalne zadruge na Rotovškem trgu.

Akcijski odbor. Pedagoška centrala v Mariboru ima dne 19. t. m. v risalnici deške meščanske šole redni občni zbor. Začetek ob 9.30. — K temu pripominjamo, da priredi P. C. na predvečer občnega zbora v veliki kazinski dvorani predavanje s temo »Problemi ženske vzgoje v današnji družbi«. Predava dunajska zdravnica in psihologinja dr. Sofie Lazarsfeld. Začetek predavanja ob 20. uri.

Odbor. Feliks Gradišnik, rojen 7. 5. 1898. leta v Št. Petru pri Mariboru, se naproša, da se zgledi v neki nujni zadevi v specerijski trgovini Anton Podlaha, Maribor, Orožnova ul. 8. Kdor prinese točen naslov, dobi 100 dinarjev nagrade.

Občni zbor I. del. kolesarskega društva v Mariboru se bo vršil v soboto, dne 19. t. m., ob 9. uri dopoldne v društvenem lokalu gostilne »Zlati konj«.

Polnilna peresa dobite že za 18 dinarjev v papirnici Ljudske tiskarne. Oglejte si jih!

Celje.

Zborovanje, sklicano od tukajšnje podružnice Splošne delavske zveze Jugoslavije, ki bi se imelo vršiti preteklo nedeljo, 13. t. m., se ni vršilo, ker je bilo oblastveno prepovedano. Za zborovanje je vladal velikanski interes in je mnogo delavstva, ki ni vedelo, da se zborovanje ne bo vršilo, prislo celo iz Zabukovce, Laškega, Štor in tudi drugih krajev Savinjske doline, na kar so se razočarani vračali. Kakor izvemo, nameravata podružnici kovinarjev in Splošne delavske zveze tudi za prihodnjo nedeljo, 20. t. m., sklicati članska zborovanja.

Odpušcanje delavstva je tudi v Celju na dnevnem redu. Kakor smo že sporočili, namerava kemična tovarna in pražarna povsem ustaviti svoj obrat, nekaj desetnih delavstva je pa odpustila trvdka Westen. Ljudje se prijemljejo za glavo in se vprašujejo: Kam to vodi?

Na naš članek: »Izbito dno« smo dobili od vseh strani mnogo priznanj, da smo zadevo prišli na pravem koncu. Za »Delavsko Politiko« je vladalo tako zanimanje, da so nekateri letali po vseh celjskih trafikah, da bi jo kupili, pa jo niso dobili, ker so bile te dosedaj mnogo preveč »fajne«, da bi jo prodajale. Glede celjske občinske finančne politike imamo zbranega prav mnogo interesantnega in poučnega materiala, ki bo navzgor in navzdol pokazal potrebo po odločni preorientaciji. Oglasili se bomo ob pravem času.

Ruše.

Odtelgliji za kuluk. Ko je lansko leto, oktobra meseca, pozval občinski urad občane, da se naj prijavijo radi odseljevanja kuluka, se menda ni zgledil nihče. V začetku januarja t. l. pa je Tovarna za dušik predložila vsemu pri njej zaposlenemu delavstvu neke izjave v podpis, s katero sleherni delavec pristaja na to, da mu tovarna v dvanajstih polmesečnih obrokih, po Din 5.— do Din 20.—, odtegne od občine predpisani mu kuluk. Obnem se je vsakogar opomnilo, da bi občina bila prisiljena izterjati kuluk prisilnim potom, in to celo vsoto naenkrat, v slučaju, če bi delavec ne pristal na obročne odtelglije. Jasno je, da je delavstvo predložene mu formulare podpisalo, le malo jih je, ki so odklonili podpis. V mesecu januarju pa naš zaslužek se ni bil tako silno reducirani, kot je danes vsled uvedbe skrajšanega delovnika. Mnogo jih je tedaj pristalo na obročno plačevanje kuluka v zavesti, da bodo itak reducirani. V tem slučaju so računali, da bodo plačali največ par obrokov, na ta način pa se bodo izognili ružbi svojih celotnih prejemkov. Toda kljub spremenjenemu položaju se z odtelgliji za kuluk nadaljuje, čeprav delavci zaslužijo komaj za kruh. V zvezi s temi odtelgliji nastaja vprašanje, kako namerava porabiti občina vplačani kuluk, oz. katere ceste v njenem območju namerava popraviti. Nekaj čujemo, da se namerava zbrati denar porabiti za zgradbo nove pohorske ceste. Tu bi si dovolili pripomniti, da ta cesta leži izven območja ruške občine. Nadalje, da bodo od te ceste imeli profit le veleposesniki, semintje tudi kakšen lesni veržnik, nadalje trgovci in krčmarji vsled povečanja tujškega prometa, delavci pa s to cesto ne bodo nič pridobili. Ne vemo sicer, ali je ta vest, ki se uporno širi po Rušah, resnična. Želeli bi, da nam občinska uprava pojasni, kako se namerava porabiti nabrani kuluk, kar bo končno služilo tudi v pomirjenje nas kulukarjev. Za zgradnjo pohorske ceste naj prispevajo le tisti, ki bodo imeli od nje dobiček. Čujemo, da se namerava delavstvo obrniti s posebno vlogo na občinski urad, v kateri bo zaprosilo za zgoraj omenjeno pojasnilo. Ko bomo prejeli odgovor, bomo tudi tega priobčili v »Delavski Politiki«.

Kulukar.

Uredniški kotiček.

Opozorilo dopisnikom. Vsled ukinitve nekaterih vlakov v dravski banovini dobiva uredništvo poslane dopise prepozno, da bi iste zamoglo pravočasno objaviti. Naprošamo radi tega vse zunanje dopisnike našega lista, da odpošljejo dopise 1 dan prej, kot so to storili dosedaj.

Šiška pri Ljubljani.

II. mladinska akademija »Svobode« v Šiški je v nedeljo, dne 28. febr. t. l., izpadla izredno dobro. Obisk nad vse zadovoljiv, navzoči odrasli zadovoljni, mladina nad vse prijetno iznenadena. Šramel »Svobode« pod vodstvom s. Darina Rauberja je navdušeno in dobro sviral: k otvoritvi, k zaključku, pa še v odmorih. Pravljica s skioptičnimi slikami o deželi bajni, ki je danes še veliko bolj utopija kot nekdanj, je seveda zelo ugajala. S. Zinko Vitnik je o njej pripovedoval..., pa je žal pozabil povedati, kako se tja pride. Sledili sta uvodni in načelni deklamaciji: »Rajajoči deci« od Ane P. Krasne, ki jo je deklamirala s. Marina Rohačeva (žal radi prepričlega časa ni bila povsem gladka) ter Fonetja Čufarja pesem: »Mi, proletarska mladina«, ki nam jo je po »Svobodi« poklicala v spomin mala s. Slavica Bričljiva. S. Janko Rohaček je obujal po R. Petroviču »Spomine iz otroških let«. Mali Tonček Zdovec, star kakih 12 let, je zapel prijetno pesem »Ciganska sirota«. Naš stari znanec Krušičev Lado je pa zelo ugajal s petjem pesmi »Lipa zelenela je« ter »Slepčeve pesmi«. Prav bi bilo, ako bi se mu glas malo izsolal, da bi nas lahko še večkrat in še bolj razveseljeval. O »Zimi beli« (Katka Zupančičeva) nam je deklamirala prav lepo s. Zorova Danica, nič slabše in nič manj si pa ni želel snega v pesmi »Zima« (Jože Kovač) s. Silvo. Po odmoru je s. Bričljiva Slavica tožila z Radivojem Peterlinom-Petrkušo, kako »Ves dan sneži«, potem pa je naša mladina prikazala odersko sliko »Zima in pomlad«. Uboga revna deklica (s. Martinka Likovičeva) trpi od zime, hudo trpi, ali starka Zima (s. Tilka Boncljeva) hoče dokazati svojo moč in ji hujša trpljenje. Sneg pada, veter tuli, burja hruje — deklica zmrzuje. Pa pridejo solnčni žarki, kar deset jih pride (majhni, belo oblečeni dečki in deklice) in pokažejo Zimi moč Solca, ki jih je poslalo. Oglase se ptički, rožice zaveto in pomlad se približa. Vsi veseli zapoje ob spremljevanju kitare, deklica in žarki, pesem v pozdrav Solcu, ki je dalo pomlad: »Bratje, le k solncu, k svobodi, — bratje, le k luči naprej! — svetlo iz temne davnine — vzide bodočnost brez mej!« — Igrica je izpadla vzorno. Žarki so se obnesli, zelo dobri sta bili tudi ss. Martinka in Tilka. In zaključno pesem je uglasil za dom s. Vitnik. Slika je prirejena po s. M. Klopčiču in je v verzih. — Tudi druga oderska slika »Mladi vojaki« po s. Ivanu Jontežu iz Clevelanda, je popolnoma uspela. Otroci (šest po številu) se igrajo vojake, godba igra »Mi smo vojaki«. Vojna se jim zdi junstvo... Istočasno pa se malo za fronto vprašuje na razvalinah podrite vasi Andrejček (s. Lojze), zakaj in čemu je vojna. Čemu se igrajo otroci Mlade vojake in se na-

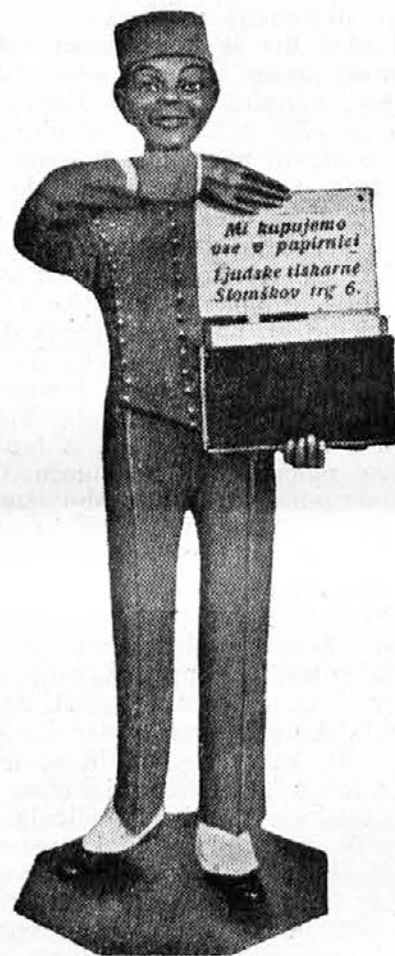
vdušujejo za vojno, ko je pa vojna nekaj tako strašnega. Ali granata prileti in raztrga Andrejčka, in deklica, ki ga najde tako raztrganega (s. Slavica), obljublja: »Nobene vojne več! Granata je raztrgala Andrejčka in vojna je zanj končana. Ali zakaj ta smrt? Čemu in za koga?« Igra je uspela in vsi so bili na svojem mestu. Andrejček se je uživil v svojo usodo na razvalinah. — Deklamacije s tehničnimi pripomočki oz. nazornim prikazanjem: Mala 4 in polletna s. Saša Kovačičeva, ki je pogumna za tri, je po Janku Samcu pripovedovala o »Luni«, ki je stala nad njo; s. Silvo je pa razvozljeval bistvo in pomen »Zvitih črk« pred seboj (po K. Zupančičevi); Vida Zalaznikova je prav bistro pripovedovala »Sneženemu možu«, ki se je prejel šopiril, kaj bo tak oblasten — saj »Ko sonce se povzgne — boš ti odveč«. — Hu, to se boš topil, se v lužo vode spremenil... (po Katki). Janez Berdajsov, star štiri in pol leta, je pa z uganko preskušal bistroumnost navzočih: vsem je ugajal — uganili pa le niso — pa jim je prinesel pokazat — gosli! Lado je spet pel: Pozdrav Gorenjski in pozdrav Koroški. Ti dve narodni pesmi sta ugajali. In spet kup deklamacij: Ivica Zorova je pripovedovala o ptičku, ki je bil »prevarjen« in o delavcih, ki se tudi puste radi varati (A. P. Krasna), Vida Zalaznikova je pripovedovala svoji punčki v vozičku Uspavanko (po Katki), Saša Kovačičeva pa je pripovedovala o »Prvih hlačicah« svojega medvedka (Schönlank-Klopčič), Lojze je pa govoril o »Vrabcu-samomoricu«, ss. Martinka in Marina sta predvajali dvogovor: Dete spet izprašuje (obe po Jožetu Kovaču). Mali šestletni Francek Rožič je nastopil prvi pri nas: deklamiral je šaljivki »Sem pek« in »Moj poklic — zdravnik«. To je bilo smeha in krohot. Zaključil je naš Lado s hudomušno »Sem čevljar«. Ko ni bilo ne miru niti konca ploskanja, je dodal še z repertoarja I. akademije: Kuharja. Lica so žarela vsem malčkom, ko so ob 9. uri zvečer odhajali domov. — Še majhna pripomba: Skoro vsa snov za ta večer, pa tudi večina za prvega, ni domača, skoro ne moglo bi biti večerov s tem programom — ako bi se ne zatekli k našim sodrugom-rojakom tam preko luže, vsaj po deklamacije, pripovedke in obe oderski sliki, in sicer v chicaški »Mladinski list«, kateri je v zadnjih letih priobčil vse to gradivo. Od 18 stvari iz te skupine in tega večera jih je pa tudi četvero od Katke Zupančičeve (Chicago), dvojce od Ane P. Krasne (Chicago) in ena od Ivana Jonteza (Cleveland). Tako so se tu na naši akademiji bratski in sodružno združili rojaki iz stare in nove domovine. Ali ni to še nov dokaz za resničnost dejstva,

»da smo mi samo lepših svetov, mi, proletarska mladina...« (Čufar) —N.

Generalnega direktorja plačajo z zlatom v palčicah.

Sanacija velebank na račun ljudstva

Dunajska »Arbeiter-Zeitung« poroča, da je avstrijska krščanskosocialna vlada dr. Buresch-Winkler potom dr. Jucha, ki je prejel korupcijske doklade 25.000 Din, sklenila službeno pogodbo z novim generalnim direktorjem Kreditnega zavoda Holandcem van Hengel in mu izplačala ob vstopu 300.000 holand. gol-dinarjev v zlatu, to je nekaj nad 5 milijonov dinarjev. Njegov letni prejemek bo znašal 31.500 funtov v zlatih v palčicah. Službena pogodba velja za tri leta, tako, da bo prejel Hengel v teh treh letih na plači 40.500 funtov v zlatu, kar znaša okoli 11.200.000 dinarjev. Gospod Hengel bo zaslužil vsak dan okoli 12.500 Din ter bo vrhutega oproščen davkov. Za ta ogromni znesek prispeva del upniški odbor, del pa kreditni zavod. »Arbeiter-Zeitung« pravi, da takega roparskega pohoda še ni kmalu kdo napravil, razen holandskih trgovcev, ki so vršili podobne roparske pohode v holandsko Indijo. Avstrijsko prebivalstvo še take pohode lahko odkloni.

Papirnica Ljudske tiskarne
Maribor, Slomškov trg št. 6.

Vič-Glince.

Občni zbor podružnice »Svobode«, ki se je vršil dne 25. febr. je pokazal, da je še volja in veselje do prosvetnega dela tudi pri sodrugih v našem kraju. Zlasti je bil lep odziv starejših sodrugov. Vršila se je prav živahna debata, v katero so posegli skoro vsi navzoči. Predsednik centralnega odbora sodr. Štukelj je najprej grajal delo v prošlem letu in jasno ter v lepem govoru podčrtal potrebo kulturne organizacije »Svobode«. Naglašal je, da ne sme odbor posvetiti delo samo enemu odseku, pač pa splošnemu delu. Odseki so potrebni in sredstvo za dosego cilja kulturne organizacije. Nato je bil izvoljen novi odbor, ki naj to nalogo izvede. Predsednik Peterca Andrej, podpredsednik Telban Janko, tajnik Pezdir Ivan, blagajničarka Lenasijeva Vika, gospodar Tomšič Franc, odborniki Celarc Ivan, Gruđen Fr., Blaj Tone in Jandl Anton. Kontrola: Virant Anton, Hladnik Ivan, Verbec Franc.

Podružnica »Svobode« Vič-Glince je priredila predzadnjo soboto predavanje. Predaval je s. Telban »O Japonski«. Pokazal je več lepih in zanimivih slik. Obenem pa je razložil in pojasnil težak položaj delavstva in še težji položaj delavk na Japonskem, katere so podvržene nečutenemu izkoriščanju. Šele v zadnjem času je začelo delavstvo spoznavati važnost organizacije. Predavanja, ki je bilo prvo v letošnji sezoni, se je udeležilo 83 sodrugov in sodrugič ter 15 otrok. Upamo, da bomo odslej imeli priliko poslušati še več lepih predavanj. V kratkem začne delovati dramatični odsek, ki bo nastopil v najkrajšem času. Dobiček prve predstave je namenjen brezposelnim v naši občini, ki jih ne manjka. Podružnici »Svobode« želimo mnogo uspeha. — J. P.

Gospod Zajec je doma pod copato. Ne-koč pa se opogumi in ovadi sodišču svojo ženo, kako grdo z njim dela.

»Z lopato za premož me je udarila po glavi«, pravi.

»Pa se vam na glavi nič ne pozna! Kako je to mogoče?«

»Nič ne pozna! Recite, naj vam prinesejo lopato!«

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastoni**
14 kratno originalno ameriškano

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« **welt**. Naroča se Administration der »Radio-welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Šolske torbice, aktovke, kovčki, preobleke za kovčke, damske torbice, denarnice, pasovi itd. Istotako tudi poceni popravila v novo otvorenem torbarni

JOSIP KARLO,
MARIBOR, Kopališka ulica šte. 2
(Scherbaumov paviljon).

Razno manufakturno blago, perilo, obleke za moške in dečke, pletenine etc. priporočam po jako nizki ceni trdka

KARL JANČIČ
Maribor, Aleksandrova c. 11

Usnjate rokavice v veliki izbiri
tu in inozemske **nogavice** po
nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki
Marija Sieber,
Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

šivalne stroje,
gramofone,
otroške vozičke,
kolesa

popravlja **JUSTIN GUSTINČIČ**,
mehanična delavnica, Maribor,
Tattenbachova ulica 14.

Pletenine, stezniki, tudi
jenski in kozmetični predmeti, po-
trebščine za otroke, nogavice, ro-
kavice, ročna dela in krojaške po-
trebščine.

FRANC ŠKOF,
Maribor, Aleksandrova cesta 23.

Kupujte svoje
potrebščine
pri naših
inseren-
tihi.

Za Veliko noč

Otroške nogavice par 3 50	Trdi ovratniki kom. 8.—
Moške nogavice par 3 50	Mehki ovratniki kom. 5.—
Damske nogavice par 6 50	Samoveznice, svilene 7.—
Damske florigavice 10.—	Otroške čevlje la.usnje
Moške srajce kom. 25.—	črne, ružave par 24.—
Moške spodnje hlače 15.—	Sandali za otroke par 22.—

kakor tudi vse vrste drugih predmetov po najnižjih brezkonkurenčnih cenah.

EKSPORTNA HIŠA „LUNA“
Lastnik A. Pristernik / Maribor, Aleksandrova 19

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. - Telefon šte. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg šte. 6.

Vloge obrestujemo po 6 1/2%
proti trimesečni odpovedi.